

38 WIBORGS LÄNS LANDTBROKSSÄLLSKAPS HANDLINGAR FÖR ÅR 1855.

Litteraturblad n:o 12, december 1855

Wiborgs läns Landtbrukssällskaps handlingar för år 1855.

Hans Kejsrerliga Majestäts i Nåder gillade och faststälde förnyade stadgar för Landtbrukssällskapet i Wiborgs län.

Kejsarillisen Majesteetin Armossa suodut ja vahvistetut uudet asetukset Maanviljelys-seuralle Wiipurin Läänissä.

10

Dessa skrifter sprida till allmänheten kunskap om ett hushållningssällskap, som allsicke synes hafva afvetat, att all framgång för detsamma vore omöjlig, om det icke skulle uppträda såsom filial-sällskap till sällskapet i Åbo. Och förunderligt nog, Landtbrukssällskapet i Wiborg synes dock kunna gå sin egen väg och på egen hand.

20

Tvenne omständigheter utmärka fördelaktigt arten af detta sällskaps verksamhet. Det eger sin mönsterfarm, med hvilken det har för afsigt att förena en Landtbruksskola; det bygger föröfrigt sin verksamhet hufvudsakligen på täta sammankomster af länets jordbrukare, organiserar för sådant ändamål s. k. Hushållsgillen.

Detta är så enkelt och praktiskt, att man på förhand kan förespä Sällskapet en vacker framtid, om det blott ihärdigt fullföljer dessa båsa syften.

30

En mönsterfarm blir visst en kostsam inrättning, om den egnas åt experimenter och letande efter det bästa möjliga jordbruk, så att äfven med mycken god vilja och stor frikostighet från Sällskapets sida, bristen på nödigt kapital fortfarande kommer att utgöra ett hinder för önskad framgång. Det vill synas, som skulle skötseln af Wiborgska Sällskapets egendom sålunda från början hafva blifvit stältdt något för mycket på försök. Ty der har drifvits *fyra* skilda slags vexelbruk, i fyra, fem, sju och nie skifter; och detta med en skörd af 80 t:r råg, 15 t:r korn och 60 t:r hafra. Väljes deremot enkelt det mest lönande jordbruk, som för tiden kan påfinnas, så vinnes derigenom det närmaste ändamålet, exemplet på ett jordbruk värdt efterföljd, och det första vilkoret för Sällskapets verksamhet på denna väg, företagets bestånd, är försäkradt. Vi föreställa oss, att då Sällskapets sekreterare är egendomens förvaltare, afkastningen af densamma borde utgöra en del af hans aflöning, hvilket dock icke hindrar, att planen för skötseln uppgöres af direktionen, i hvilken han är medlem, således i samråd med honom.

40

Erfordras, såsom visserligen synes vara fallet, ett tillskott för sekreterarens aflönande, blefve detta tillskott på samma gång ett anslag till jordbrukets förbättrande på egendomen.

50

Redogörelsen för omkostnaderna å egendomen är i det afseendet ofullständig, att läsaren icke kan veta, om underhållskostnaden för tjenstefolket och öfverhufvud all arbetskostnad är inberäknad. Är detta fallet, så må egendomen, hvars hela omkostnad för året uppgår till något öfver 900 Rubel, betraktas blott som ett experimentalfält; och företaget är då från början stältdt på uppoffring. Afkastningens ringhet synes bekräfta, att så är förhållandet, ehuru årsberättelsen angifver, att man skulle afsett att i möjligaste måtto ersätta kostnaderna. Det tål då att besinnas, om icke Sällskapets och dess ändamåls fördel skulle fordra, att förskaffa Sällskapet en större egendom, af hvilken någon bättre afkastning kan väntas.

Ingen kan betvivla, att det icke vore gagneligt att åstadkomma ett mönsterjordbruk, som icke har sin like, och att undervisa elever med

detta makalösa jordbruk för ögonen. Men om fonder för dess åstadkommande och landtbruksskolans inrättande saknas, så vore det säkert nyttigare att syfta mindre högt. Pröfvostenen för hvarje industriellt företags förträfflighet blir oföränderligt den, att det gifver god afkastning; och nyttan af detsamma såsom exempel för andra måste vara, att exemplet kan vinna den mest vidsträckt efterföljd. Men ett jordbruk, som för sitt inrättande fordrar ett större kapital, har i vårt land en högst inskränkt användning. Vi se intet skäl till tadel deri, att jordbruket vid ett landtbrukssällskaps mönsterfarm skulle komma att stå efter det vid någon enskilds egendom, som icke behöfver bekymra sig om förlagskostnadens belopp, kanske icke ens beräkna ränta på det nedlagda kapitalet. Ty ett landtbrukssällskaps mål är icke nöjet utan nyttan.

10

Vare dock härmed hur som helst; Landtbrukssällskapet i Wiborg synes icke hafva stor svårighet att uppehålla sin mönsterfarm, och med en prisvärd öppenhet kungör det, hvilket jordbrukssätt som lofvar framgång, samt hvilket som visat sig oanvändbart, framläggande orsakerna till misslyckandet. Det är allt en vunnen lärdom, som icke bör gå förlorad.

Hushållsgillena utgöra det andra väsentliga medlet för Sällskapets verksamhet. I parentes må anmärkas, att namnet Landtbruksgillan varit det rätta för Landtbrukssällskapets gillen, då äfven i Finskan Maanviljelys-kinkerit blifvit ett begripligt namn i st. för det nu använda, oegentliga Hallitus-kinkerit – »styrelsesammankomster». Dessa gillens hufvudsakligaste nytta blir, att de föranleda allmogen att sammankomma på bättre skötta herrgårdar, för att bese redskap, odlingar och vexter, samt för att till täflan uppvisa egna väl lyckade produkter från åkern eller ladugården äfvensom husflitens alster. Profplöjningar äro i stadgarne icke särskildt nämnda, men äro naturligtvis icke uteslutna, så snart bättre plogar hinna spridas och någon kunskap i deras begagnande förvärfvas. Stadgarne föreskrifva minst tre sammanträden årligen, ett i Juni, det andra *före* December, det tredje på tid, som gillet ordförande bestämmer. Gillenas antal är till vidare bestämdt till nitton, de flestas distrikt omfattande 2 å 3 skilda församlingar.

20

30

Gillena hafva härjemte för syfte att »med värme omfatta» ekonomiska inrättningar och öfverenskommelser inom kommunerna, som kunna främja flit och sedlighet. De skola också afgifva berättelser om tillståndet inom distriktet och till belöning föreslå personer, som utmärkt sig genom egen duglig ekonomi eller genom verksamhet i kommunala ärenden. Att gillet inberättar om sina egna tillgöranden för året kan nu vara godt och väl; men att berättelser om tillståndet i distriktet äfven skola afgifvas årligen, synes verkligt vara för mycket, emedan så täta berättelser måste blifva så enformiga, att de förlora allt intresse både för gillet och för sällskapet. Endast uppgifterna om årsvexten blifva härvid ganeliga.

40

Med vis omtanke har Sällskapet för egen del till ort och tid bestämt endast ett sammanträde om året, nemligen första marknadsdag på höstmarknaden i Wiborg. Ort och tid för öfriga sammankomster bestämmas för hvarje gång af Ordföranden. Vid ordinarie sammanträdet förekomma årsberättelser, val m. m., medan öfverläggningarne rörande Sällskapets verksamhet och behandlingen af allmänna ekonomiska frågor synas vara hänskjutna till extra-sammanträdena. Dessa kunna härigenom åtminstone någon gång om året blifva landtbruksmöten, vid hvilka allmogens närvaro kan öka Sällskapets direkta

50

inflytande till gagn för länets industri.

Direktionen sammanträder en gång hvarje månad; dock kan sammanträde uteblifva om inga ärenden eller årgärder göra ett sådant behöfligt.

10 Till Sällskapets i stadgarne uttryckta afsigter hörer äfven inrättandet af ett bibliotek, utgifvandet af skrifter, anskaffande af redskap och frösorier för allmogens behof. Års-handlingarna komma att utgifvas äfven på Finska språket och utdelas till allmogen. Äfven Gillenas förhandlingar och Sällskapets vid dess sammanträden på landtbygden
10 måste naturligtvis ske på Finska språket; och äfven detta blir för Landtbruks-sällskapet i Wiborg en hedrande utmärkelse.

Handlingarne för 1855 innehålla: Protokoll, fördt vid ordinarie sammankomsten den 21 September; Årsberättelse, upptagande äfven en öfversigt af landtbrukets tillstånd i länet; åtta utlåtanden rörande Hushållningsgillena af särskilda Sällskapets ledamöter i länet; en afhandling »Om Dikning» af sekreteraren; en kort notis om potäters torkning, meddelad af Hushållningssällskapet i Åbo; förteckning öfver Sällskapets ledamöter. Detta är icke mycket, men det är öfverraskande
20 mycket, jemfördt med Åbo sällskapets magra tvåårsberättelser. Afhandlingens förtjenst kunna vi icke bedöma. Det torde vara svårt att i ämnet anföra något nytt, om icke detta grundas på experimenter. Skildringen af länets ekonomiska tillstånd är med talang gjord och flera yttranden angående Hushållsgillena läsas med intresse. Tiden för ordinarie sammanträdet hindrar meddelandet af en öfversigt öfver Sällskapets affärsbestånd för året. Det vore då skäl, att i berättelsen upptaga ett sammandrag af föregående års bokslut; ty eljest kunna ledamöterna aldrig af årsberättelsen lära, huru Sällskapets penningaffärer stå.

30 Man kan tryggt antaga, att ingen lagom klok människa förnekar nyttan af Hushållningssällskaps inrättande i hvarje socken eller hvarje by, om blott penningar, värme för sak och insigt nog på orten finnes. Ingen lärer heller vilja påstå, att all landets landtbruksvishet är samlad i Åbo och dess närmaste omgifning, eller att oegennyttigt intresse för landet ekonomiska förkofran endast derstädes skulle finnas. Finska Hushållningssällskapet har icke heller uppehållits genom penningeuppoffringar af någon enskild ords invånare. Det finnes således ingen erfarenhet, som kan tala emot Hushållnings- eller Landtbruks-sällskaps inrättande på öfriga orter i landet.

40 Någon erfarenhet för god framgång finnes visserligen icke heller, isynnerhet sedan äfven Sällskapet i Åbo bevisat, att det lätt kan gå dåligt med affärerna. Landtbrukssällskapet i Wiborg har dock gjort en vacker början, och äfven Sällskapet i Åbo har haft sin goda tid.

Frågan synes oss enkelt kunna inskränkas till frågan om nödiga fonder. Der dessa kunna anskaffas, der är det faktiskt bevisadt, att god allmänanda och intresse för sak finnes. Att förstånd och insigt skulle saknas, att använda fonderna till allmänt gagn, behöfver man minst betvifla vid ett företag, för hvilket många och goda exempel kunna lånas från grannlandet; ehuru användandet utan tvifvel kan ske på ett
50 mer eller mindre fruktbarande sätt.

Icke heller torde det vara skäl att betvifla, att icke Staten skall, då förhållandena sådant medgifva, understödja ett landtbrukssällskap, som visar sig bestå af medlemmar, hvilka villigt offrat sin skärf för det allmänna bästa och bevisat förmåga att nyttigt använda det sammanbragta kapitalet.

Att nu genom enskild frikostighet åstadkomma ett kapital af 2 à 3

tusen rubel kan icke möta stor svårighet. Men ehuru en sådan summa kan utgöra en god början till en grundfond och i förening med årsafgifterna blifva tillräcklig för anskaffandet af böcker och modeller, utdelandet af belöningar, tryckning af mindre skrifter m. m., blefve den dock uppenbart för liten för inköp af en landtegendom och inrättandet af en landtbruksskola. Men skulle hvar och en, som betalar t. ex. 150 Rbl till sällskapets grundfond, hafva 100 rubel hos sällskapet innestående fordran, förfallen till återbetalning utan ränta efter 9 år, medan 50 rubel skulle utgöra afgift för den betalande såsom ständig ledamot, så är det antagligt, att ett för ändamålet tillräckligt kapital skulle kunna sammanbringas. Med andra ord: hvarje ledamot, som utöfver ständiga ledamotsafgiften ville biträda med minst etthundra rubel såsom räntefritt lån på 9 år, skulle på beloppet erhålla sällskapets förskrifning och till sin säkerhet in-teckning i den landtegendom, till hvars inköpande dessa medel komme att användas.

10

Vi föreställa oss nemligen, att mången, som lätt kan och gerna vill uppoffra ett par tre hundra rubel för ett nyttigt allmänt ändamål, likväl först ville se att medlen väl användas, att den sammanskjutna fonden icke må träffas af samma missöde t. ex. som Finska Hushållningssällskapets fonder, eller att den icke må bortpluttras på hvarjehanda försök utan varaktig nytta. Vid här föreslagna förfarande skulle gifvaren riskera endast räntan på sina pengar, under det att det stode honom öppet att efterskänka sin fordran, när han finner sig öfvertygad derom, att sällskapets verksamhet står på en fast fot. Mången annan, som icke anser sig kunna umbära denna summa för sin ålderdom eller för sina efterlevande, kunde dock vara villig att för den goda sakens skuld efterskänka räntan, om han blott har full säkerhet för kapitalet. Och att säkerhet skulle finnas, äfven om egendomen blefve in-tecknad till hela inköpspriset, lär icke böra betviflas, så all jordegendoms värde i landet är i stigande, och då det icke kan förutsättas, att ett landtbrukssällskaps jord skulle så illa skötas, att icke dess värde på 9 år äfven genom bättre odling förhöjes.

20

Hvarje enskild i jordbruket förfaren man skulle utan tvifvel på 9 år afbetala största delen af en sådan skuld, på hvilken han icke har att erlægga någon ränta. Men låt vara, att ett landtbrukssällskap icke kan direkt bespara och förränta något af egendomens afkastning. Äfven den enskilde skulle utan tvifvel bäst använda besparingar för egendomens förbättrande och vid de 9 årens utgång med lätthet kunna upptaga ett lån mot ränta till den förskjutna summans afbetalande. Hans vinst vore då det förhöjda värdet på egendomen. Landtbrukssällskapet måste deremot efter några år använda afkastningen på en landtbruksskolas inrättande. Men det kan också genast begagna den fond, som uppstått af teckningar under 150 rubel och af ständiga ledamotsafgiften å inbetalningarne till sistnämnda belopp och derutöfver, till egendomens förbättrande. Dessa medel och något mera måste sällskapet ega i behåll i egendomsvärdet efter de 9 årens förlopp. Det har då samma utväg, som den enskilde, att omsätta det räntefria lånet i ett räntebärande, förutsatt att det då icke kan erhålla ett räntefritt lån af Staten eller ett årligt anslag till skuldens afbetalande eller finna på nya förlagsmän bland sina ledamöter. I värsta fall kan egendomen säljas. Sällskapets tieåriga förvaltning af densamma har icke kunnat vara gagnlös för det allmänna.

30

40

50

Äfven Sällskapet i Wiborg hade, efter hvad af årsberättelsen synes, vid 1854 år början ett lån af S:r-Rbl 3 000. Löper detta lån med ränta, så verkar det i sin mon förlamande på Sällskapets företagsamhet, ehuru

jemförelsevis litet det än är. Räntefritt skulle samma kapital utgöra ett fruktbarande medel i Sällskapets hand.

Men vi kunna lemna detta, emedan det tillhör vårt blad att göra principer gällande, icke att ingå detaljer. Läsaren kan också lätt finna, att föremålet för denna artikel är en förnyad erinran om behöfligheten af flera Hushållningssällskap i landet. Beviset för denna åsigts berättigande hafva vi längesedan sökt framställa. Dess hufvudsumma är, att det inflytande, ett Hushållningssällskap förmår utöfva, står i direkt förhållande till det deltagande, hvarmed sällskapets medlemmar följa dess förhandlingar och tillgörande. Och då det vore tanklöst, att ens förmoda, att Finska Hushållningssällskapets öfver flera tusen kvadratmil spridda ledamöter skulle kunna verksamt deltaga i eller ens med någon uppmärksamhet följa sällskapets sträfvanden, så synes det vara klart nog, att antingen all samverkan för höjandet af landets ekonomi skall saknas, eller Hushållningssällskap för de skilda landsorterna inrättas.

Till öfverflöd har Finska Hushållningssällskapet genom sina senast fattade beslut gjort nödvändigheten häraf klar för hvar man. I medvetande deraf, att detta sällskap numera är och kan vara en inrättning blott för Åbo och dess omgifningar, hafva de röstande beslutit, att för all framtid vägra aflägsnare boende ledamöter all rösträttighet i sällskapets angelägenheter, genom att vägra dem tillfälle att yttra sin talan genom fullmäktige. Skulle äfven ett hundradetal af dessa ledamöter genom resor till Åbo söka åstadkomma en ändring i detta hänseende i de nu beslutna stadgarne, är det troligt, att de för ett fortfarande envälde intresserade i Åbo kunna sammanbringa ett större antal motvoterande. Frågan kan alltså anses vara för alltid afgjord; men dermed är det äfven bestämdt, att de aflägsnare boende ledamöter af sällskapet endast hafva att betala och tuga. Ty beslutet att på orter utom Åbo bilda komitéer för utredande af frågor, hvilka man från Åbo behagar underställa deras beprovande, är lindrigast sagt ett gyckel. Eller hvartill tjena väl dessa komitéer utan motionsrätt, utan rösträttighet, hvilkas betänkanden man i Åbo helt simpelt kan låta bli att infordra eller, om de infordras, kan utan vidare påtal sticka under stolen. För föga annat kan man anse de nya krontröler mot förskingrandet af sällskapets fonder, som skola vara statuerade, under det hvar och en känner, att icke bristande stadganden i detta hänseende utan efterlefnad af desamma vållat sällskapets nu iråkade ruin. För dem, som i årtal betalt sin afgift till sällskapet i Åbo, bör sjelfva denna spoliation vara en uppmuntran, att framdeles använda den på närmare håll. De hafva på det ifrågavarande nu intet mera att förlora.

Må man taga saken kallt. Hushållningssällskapet i Åbo skall utan tvifvel uträtta mycket godt för sin landsort. Men det är också naturligt, att de i andra landsorter boende något tänka på sin närmaste omgifning. En sådan naturenlig krafternas fördelning skall gagna på alla sidor. Åbo sällskapet skall frigöras från de band, som tvinga detsamma till en tom ostentation och skall öppet kunna inskränka sina bemödanden inom den krets, der de kunna vara gagneliga; medan de slumrande krafterna utom samma krets skola väckas till nyttig ansträngning. Den förbittring, som nu råder i sinnena, skall af sig sjelf försvinna, och man skall lära sig att i täflan verka hvar på sitt håll, men alla i endrägt för det gemensamma fosterlandet.

J. V. S.